

Erodoto, Storie

7,VIII. Ζέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτου ἄλωσιν ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπίκητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἶπη τὰ θέλει. ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξεν Ζέρξης τάδε.

7,8A ἄνδρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγοήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεῖς, παραδεξάμενος ὅς τε αὐτῷ χρήσομαι.

ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ κω ἠτρεμίσαμεν, ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ Μήδων, Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω ἄγει καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα, ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. [2] ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρέλαβον τὸν θρόνον τοῦτον, ἐφρόντιζον ὅπως μὴ λείπομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῆδε μηδὲ ἐλάσσω προσκτήσομαι δύναμιν Πέρσησι· φροντίζων δὲ εὐρίσκω ἅμα μὲν κῦδος τε ἡμῖν προσγινόμενον χώρην τε τῆς νῦν ἐκτῆμεθα οὐκ ἐλάσσοινα οὐδὲ φλαυροτέρην παμφωρότερην τε, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσειν ὑπερθέωμαι ὑμῖν·

7,8B μέλλω ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,

ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσομαι

ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν.

[2] ὠρᾶτε μὲν νυν καὶ πατέρα τὸν ἐμόν Δαρεῖον ἰθύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους.

ἀλλ' ὃ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ

ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων

Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἔλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἷ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμόν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες.

[3] πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις ἐλθόντες, ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ

Μιλησίῳ δούλῳ δὲ ἡμετέρῳ ἀπικόμενοι, ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱρά· δεύτερα δὲ ἡμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάντας, ὅτε Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφρένης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέκου πάντες.

7,8C τούτων μὲν τοίνυν εἵνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοις πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἷ Πέλοπος

τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώρην, γῆν τὴν Περσίδα
ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν. [2] οὐ γὰρ δὴ χώρην γε οὐδεμίαν κατόψεται
ἥλιος

ὁμουρον εἴουσιν τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφέας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν χώρην θήσω, διὰ πάσης
διεξεληθῶν τῆς Εὐρώπης.

[3] πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν

οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι, τὸ ἡμῖν οἶόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς
μάχην, τούτων τῶν κατέλεξα ὑπεξαρηνημένων. οὕτω οἶ τε ἡμῖν αἴτιοι ἔξουσι δούλιον
ζυγὸν οἶ τε ἀναίτιοι.

7,8D ὑμεῖς δ' ἂν μοι τάδε ποιέοντες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν χρόνον ἐς τὸν
ἦκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων χρήσει παρεῖναι. ὅς ἂν δὲ ἔχων ἦκη
παρεσκευασμένον στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομίζεται εἶναι ἐν
ἡμετέρου. [2] ποιητέα μὲν νυν ταῦτα ἐστὶ οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω,
τίθημι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλόμενον ἀποφαίνεσθαι."
ταῦτα εἶπας ἐπαύετο.

7,IX. μετ' αὐτὸν δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε "ὦ δέσποτα, οὐ μόνον εἰς τῶν γενομένων
Περσέων ἄριστος ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων, ὅς τά τε ἄλλα λέγων ἐπίκεο ἄριστα καὶ
ἀληθέστατα, καὶ Ἴωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ ἐάσεις καταγελάσαι
ἡμῖν ἐόντας ἀναξίους. [2] καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ
Αἰθιοπᾶς τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας
οὐδέν, ἀλλὰ δύναμιν προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν,
Ἑλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα· [...]

7,X. Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ζέρξεω γνώμην ἐπέπαυτο· σιωπῶντων

δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ οὐ τολμώντων

γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, Ἄρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν
Ζέρξη,

τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε.

7,10A "ὦ βασιλεῦ, μὴ λεχθισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω
αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένη χρᾶσθαι, λεχθισέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν
χρυσὸν τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ
παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. [2] ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ,
ἀδελφεῷ

δὲ ἐμῷ Δαρείῳ ἠγόρευον μὴ

στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἀνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστου νέμοντας. ὁ δὲ ἐλπίζων Σκύθας

τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι ἐμοί τε οὐκ
ἐπίθετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε.

[3] σὺν δὲ ᾧ βασιλεῦ μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας, οἱ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινόν, ἐμὲ σοὶ δίκαιον ἐστὶ φράζειν.

7,10B ζεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ δὴ καὶ συνήνικέ σε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρω· οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιὴν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἄρταφρένει ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. [2] οὐκὼν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε. ἀλλ' ἦν τῆσι νηυσὶ ἐμβάλωσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν,

τοῦτο δὴ βασιλεῦ γίνεται δεινόν. [...]

7,10D σὺν ᾧ μὴ βούλευ ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλὰ ἐμοὶ πείθει. νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὐτίς δέ, ὅταν τοι δοκέῃ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωυτοῦ προαγόρευε τά τοι δοκέει εἶναι ἄριστα. [2] τὸ γὰρ εὖ βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον εὕρισκω ἐόν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναί τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἦσσον εὔ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχροῦς, εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εὕρημα εὕρηκε, ἦσσον δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται.

7,10E ὄρᾳς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οὐδὲ ἔᾳ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει·

ὄρᾳς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεα· φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολουεῖν. οὕτω δὲ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὶ σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλῃ ἢ βροντῆν, δι' ᾧ ἐφθάρησαν ἀναξίως ἐωυτῶν. οὐ γὰρ ἔᾳ φρονεῖν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἐωυτόν.

7,10F ἐπειχθῆναι μὲν νυν πᾶν πρῆγμα τίκει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσι γίνεσθαι·

ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παραυτικά δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις ἄν. [...]

7,XI. Ἄρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ζέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοῖσιδε. "Ἄρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός· τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προσθήμη ἐόντι κακῷ καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἔμοιγε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῆσι γυναίξιν· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο ὅσα περ εἶπα ἐπιτελέα ποιήσω. [2] μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω τοῦ Τείσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω τοῦ Τείσπεος

τοῦ Ἀχαιμένεος γεγωνῶς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργυμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἱ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην.

[3] οὐκῶν ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιέειν ἢ παθεῖν πρόκειται ἀγῶν, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλλησι

ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἐχθρῆς ἐστί. [4] καλὸν ὦν προπεπονητότας ἡμέας τιμωρέειν

ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ,

ἔων πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, κατεστρέψατο οὕτω ὡς καὶ ἐς τότε αὐτοὶ τε ὠνθρωποὶ καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται."

7,XII. ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο. μετὰ δὲ εὐφρόνη τε ἐγένετο καὶ Ζέρξην ἔκνιζε ἢ Ἄρταβάνου γνώμη· νυκτὶ δὲ βουλήν διδοὺς πάγχυ εὕρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δὲ οἱ αὐτίς τούτων κατύπνωσε, καὶ δὴ κουὲν τῇ

νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ζέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν [2] "μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὦ Πέρσα, στρατεύμα

μὴ ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίζειν Πέρσας στρατόν; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος

ποιέεις εὔ οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὡσπερ τῆς ἡμέρης ἐβουλεύσαο ποιέειν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν."

7,XIII. τὸν μὲν ταῦτα εἰπόντα ἐδόκεε ὁ Ζέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπιλαμψάσης ὄνειρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε, ἔλεξέ σφι τάδε.

[2] "ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίστροφα βουλεύομαι· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεωυτοῦ πρῶτα οὐκῶ ἀνήκω,

καὶ οἱ παρηγορέομενοὶ ἐκεῖνα ποιέειν οὐδένα χρόνον μευ ἀπέχονται. ἀκούσαντι μὲντοι μοι τῆς Ἄρταβάνου γνώμης παραυτικά μὲν ἢ νεότης ἐπέζησε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορριῖψαι ἔπεα

ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ χρεόν· νῦν μὲντοι συγγνοὺς χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. [3] ὦς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἡσυχοὶ ἔστε."

7,XIV. Πέρσαι μὲν ὡς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον. νυκτὸς δὲ γενομένης αὐτίς τῶντὸ ὄνειρον τῷ Ζέρξῃ κατυπνωμένῳ ἔλεγε ἐπιστάν "ὦ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσῃσι τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιησάμενος λόγῳ ὡς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας; εὔ νυν τόδ' ἴσθι· ἦν περ μὴ αὐτίκα στρατηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχῆσει· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ

χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσειαι."

7,XV. Ζέρξης μὲν περιδεὴς γενόμενος τῇ ὄψι ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον καλέοντα· ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Ζέρξης τάδε. "Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν οὐκ ἐσωφρόνεον εἶπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα συμβουλίας· [2] μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων, ἔγνων δὲ ταῦτα μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ ὑπεθήκαο. οὐκὼν δυνατὸς τοι εἰμὶ ταῦτα βουλόμενος ποιέειν· τετραμμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετεγνώκоти ἐπιφοιτέον ὄνειρον φαντάζεται μοι οὐδαμῶς συνεπαιθέον ποιέειν με ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. [3] εἰ ὣν θεὸς ἐστὶ ὁ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστὶ γενέσθαι στρατηλασίην ἐπὶ Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ σοὶ τῷ τούτῳ ὄνειρον, ὁμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὐρίσκω δὲ ὡς δ' ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν ἐμήν σκευὴν πᾶσαν καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο ἴζοιο

ἐς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κατυπνώσειας."

7,XVI. Ζέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε· Ἀρτάβανος δὲ οὐ πρῶτῳ κελεύσματι πειθόμενος,

οἷα οὐκ ἀξιέμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἴζεσθαι, τέλος ὡς ἠναγκάζετο εἶπας τάδε ἐποίηε τὸ κελευόμενον.

7,16A ἴσον ἐκεῖνο ὧ βασιλεῦ παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τά σε καὶ ἀμφοτέρω περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλία σφάλλουσι, κατὰ περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν πνεύματα φασὶ ἀνέμων ἐπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσι τῇ ἐσωτῆς χρᾶσθαι. [2] ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ τοσοῦτο ἔδακε λύπη ὅσον γνωμέων δύο προκειμενέων Πέρσησι, τῆς μὲν ὕβριν ἀυξανοῦσης, τῆς δὲ καταπαυούσης καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδάσκειν τὴν ψυχὴν πλέον τι δίξησθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τοιουτέων προκειμενέων γνωμέων ὅτι τὴν σφαλερωτέραν σεωυτῶ τε καὶ Πέρσησι ἀναιρέο.

7,16B νῦν ὣν, ἐπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντι τὸν ἐπ' Ἑλληνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ τινος πομπῆ, οὐκ ἐῶντά σε καταλύειν τὸν στόλον. [2] ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα ἐστὶ, ὧ παῖ, θεῖα. ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτα ἐστὶ οἷά σε ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἔων· πεπλανῆσθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασιν αἰὶ ὄψιες τῶν ὀνειράτων, τά τις ἡμέρης φροντίζει. ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ ἡμέρας ταύτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα εἶχομεν μετὰ χεῖρας.

7,16C εἰ δὲ ἄρα μὴ ἐστὶ τοῦτο τοιοῦτο οἷον ἐγὼ διαιρέω, ἀλλὰ τι τοῦ θεοῦ μετέχον, σὺ

πᾶν αὐτὸ συλλαβῶν εἴρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοὶ ὡς καὶ σοὶ διακελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι ὀφείλει ἔχοντι τὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν ἐμήν, οὐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ ἢ οὐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ, εἴ πέρ γε καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι. [2] οὐ γὰρ δὴ ἐς τοσοῦτό γε εὐηθείης ἀνήκει τοῦτο, ὅ τι δὴ κοτε ἐστὶ, τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε δόξει ἐμὲ ὀρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιήσεται οὐδὲ ἀξιώσει ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν

ἐμήν ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν τὴν σὴν, οὐδὲ ἐπιφοιτήσει, τοῦτο ἤδη μαθητέον ἔσται. εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσει γε συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι. [3] εἰ δὲ τοι οὕτω δεδόκηται γίνεσθαι καὶ οὐκ οἷά τε αὐτὸ παρατρέψαι, ἀλλ' ἤδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ σῇ κατυπνώσαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελευμένων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου

τῆ παρεούση γνώμη χρήσομαι."

7,XVII. τοσαῦτα εἶπας Ἄρτάβανος, ἐλπίζων Ζέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίηε τὸ κελευόμενον. ἐνδὺς δὲ τὴν Ζέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἰξόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ὡς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο, ἤλθέ οἱ κατυπνωμένω τῷ τὸ ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ Ζέρξην ἐφοίτα,

ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἄρταβάνου εἶπε· [2] "ἄρα σὺ δὴ κεῖνος εἶς ὁ ἀποσπεύδων Ζέρξην στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὡς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ ; ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα οὔτε ἐς τὸ παραυτίκα νῦν καταπροίξεται ἀποτρέπων τὸ χρεὸν γενέσθαι. Ζέρξην δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέοντα παθεῖν, αὐτῷ ἐκείνω δεδήλωται."

7,XVIII. ταῦτά τε ἐδόκεε Ἄρτάβανος τὸ ὄνειρον ἀπειλέειν καὶ θερμοῖσι σιδηρίοισι ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλλειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὅς ἀμβώσας μέγα ἀναθρώσκει, καὶ παριζόμενος Ζέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ τοῦ ἐνυπνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δεύτερά οἱ λέγει τάδε.

[2] "ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἷα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολλά τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπὸ

ἡσόνων, οὐκ ἔων σε τὰ πάντα τῆ ἡλικίῃ εἴκειν, ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἶη τὸ πολλῶν ἐπιθυμείειν, μεμνημένος μὲν τὸν ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὡς ἔπρηξε, μεμνημένος δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν Καμβύσεω, συστρατευόμενος δὲ καὶ Δαρείω ἐπὶ Σκύθας. [3] ἐπιστάμενος ταῦτα γνώμην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίῃ τις γίνεται ὁρμή, καὶ Ἑλληνας, ὡς οἶκε, καταλαμβάνει

τις φθορὴ θεήλατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τρέπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμηνον μὲν Πέρσησι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώτοισι προειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευήν, ποίειε δὲ οὕτω ὅκως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος

τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν." [4] τούτων δὲ λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαερθέντες τῆ ὄψι, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ζέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα Πέρσησι, καὶ Ἄρτάβανος,

ὅς πρότερον ἀποσπεύδων μοῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.